

Rīgā, 2016. gada 28. oktobrī

Adresāts:
SIA "Kaugas"
Reģ.nr. 52103074671
Ļāvu iela 17
Liepāja LV-3411, Latvija

Kopija:
Dabas aizsardzības pārvalde
Baznīcas iela 7
Sigulda LV-2150, Latvija

EKSPERTA ATZINUMS

Nr. 2016/54

1. Eksperta atzinuma mērķis

Eksperta atzinuma sagatavošanas mērķis ir pēc SIA "Kaugas" pasūtījuma Dabas aizsardzības pārvaldes publiskā iepirkuma "Aleju apsekošana un izvērtēšana" (Nr. DAP 2016/22) ietvaros sniegt eksperta vērtējumu par 22.11.2005. MK noteikumos Nr.888 "Noteikumi par aizsargājamām alejām" iekļautajām **Vecmoku alejām** to izpētes un robežu izvērtēšanas kontekstā. Mērķa sasniegšanai izvirzīti šādi uzdevumi (1) izvērtēt aleju aizsardzības statusu un to novērtējumu teritorijas plānošanas dokumentos (2) veikt aleju apsekošanu dabā, lai pārbaudītu, vai alejās ir īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju atradnes, novērtēt aleju nozīmi konstatēto īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanā ilgtermiņā (4) sniegt rekomendācijas nepieciešamo apsaimniekošanas pasākumu veikšanai alejās konstatēto īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanas kontekstā (5) apzināt pieejamo kultūrvēsturisko informāciju par Vecmoku alejām (6) sniegt ieteikumus par aleju robežas optimālo novietojumu no bioloģiskās vērtības, aleju saglabāšanas viedokļa un ainaviskās situācijas

Eksperta atzinums ir sagatavots par sugu grupām – sūnas, ķērpji. Atzinumā ir sniegta informācija par 14.11.2000. LR MK noteikumos Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" uzskaitītajām sūnu un ķērpju sugām.

Eksperta atzinums ir sagatavots divos identiskos eksemplāros (katrs uz 7 lpp), viens no tiem tiek iesniegts atzinuma pasūtītājam SIA "Kaugas", otrs paliek eksperta rīcībā.

2. Eksperta atzinuma sagatavošanas metodes

Aleju esošais aizsardzības statuss noteikts, balstoties uz Dabas datu pārvaldības sistēmas "Ozols" datiem, kā arī Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem par īpaši aizsargājamajām dabas teritorijām. Aleju statusa izvērtējums teritorijas plānošanas

dokumentos sniegts, aplūkojot 13.10.2011. LR Teritorijas attīstības plānošanas likuma 5. pantā minētos dokumentus teritorijai, kurā atrodas aleja. Šie dokumenti ir (1) nacionālajā līmenī - Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija un Nacionālais attīstības plāns (2) reģionālajā līmenī - plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija un attīstības programma (3) vietējā līmenī - vietējās pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģija, attīstības programma, teritorijas plānojumi, lokālplānojumi, detālplānojumi. Atzinumā apskatīti tieši reģionāla un vietējā līmeņa teritorijas plānošanas dokumenti, īpašu uzmanību pievēršot vietēja līmeņa plānošanas dokumentiem, jo tie vistiešāk nosaka attiecīgās teritorijas izmantošanu.

Datu iegūšanā par īpaši aizsargājamajām sūnu un ķērpju sugām izmantota vizuālās uzskaites metode, alejās veicot katra koka apskati ar mērķi konstatēt aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas. Visas aizsargājamo sugu atradnes kartētas, izmantojot GPS uztvērēju Garmin GPSmap 64 (izmantota LKS-92 koordinātu sistēma).

Kultūrvēsturiskā informācija par Vecmoku alejām apzināta, apmeklējot Jaunmoku pils muzeju un Vecmoku bibliotēku.

3. Aleju aizsardzības statuss

Vecmoku alejas ir valsts nozīmes aizsargājams dabas piemineklis – aizsargājama aleja. Vecmoku aleju statusu, aizsardzības un izmantošanas noteikumus nosaka 02.03.1993. likums “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”, kā arī uz tā pamata izdotie 16.03.2010. MK noteikumi Nr. 264 “Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” un 22.11.2005. MK noteikumi Nr. 888 “Noteikumi par aizsargājamām alejām”.

4. Aleju novērtējums teritorijas plānošanas dokumentos

Vecmoku alejas atrodas Tukuma novada Tumes pagasta teritorijā.

Teritorijas izmantošanu vietējā līmenī nosaka šādi teritorijas plānošanas dokumenti:

- Tukuma novada teritorijas plānojums 2011. – 2023. gadam. Tukuma novada teritorijas plānojuma 2011. – 2023. gadam grozījumi.
- Tukuma novada attīstības programma 2015. – 2021. gadam
- Tukuma novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2033. gadam.

Reģionālā līmenī teritorijas attīstību nosaka:

- Rīgas plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014 - 2030
- Rīgas plānošanas reģiona attīstības programma 2014. – 2020.

Pašlaik ir spēkā Tukuma novada teritorijas plānojuma 2011. -2033. gadam grozījumu apstiprinātā redakcija. Citas Tukuma novada teritorijas plānojuma 2011. – 2023. gadam daļas Tukuma novada mājaslapā <http://www.tukums.lv/lv/tukuma-novada-pasvaldiba-1/normativie-akti/attistibasplanosanasdokumenti> norādītas kā spēku zaudējošie teritorijas plānošanas dokumenti. Tukuma novada teritorijas plānojuma 2011. – 2023. gadam grozījumos nav informācijas par Vecmoku alejām. Vecmoku alejas kā aizsargājamas alejas atzīmētas spēku zaudējošā Tukuma novada teritorijas plānojuma redakcijā.

Tukuma novada attīstības programmā 2015. – 2021. gadam un Tukuma novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2033. gadam nav informācijas par Vecmoku alejām. Šajos plānošanas dokumentos kā aizsargājamas teritorijas minētas 4 teritorijas – Ķemeru nacionālais parks, dabas parks “Engures ezers”, kā arī 2 dabas liegumi. Tukuma novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2033. gadam uzsvērts, ka saglabātas un kārtībā uzturētas novada dabas, kultūrvēsturiskās un ainaviski vērtīgās teritorijas ir būtisks resurss pievilcīgai Tukuma novada dzīves telpas, rekreācijas un tūrisma attīstībai, kā arī tas ir nozīmīgs nacionālās identitātes saglabāšanas elements.

Rīgas plānošanas reģiona attīstības programmā 2014. – 2020. gadam aizsargājamās alejas tieši nav minētas, dabas un ainavu teritorijām noteikti tādi risināmie jautājumi kā dabas, ainavu un kultūrvēsturiskā mantojuma teritoriju apzināšana, saglabāšana, saprātīga izmantošana un apsaimniekošana, ainavu plānošanas un dabas aizsardzības jautājumu integrēšana teritorijas attīstības plānošanā.

Rīgas plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2014 – 2030 aizsargājamās alejas tieši nav minētas. Vispārīgi stratēģijā iekļautajās apdzīvotuma plānošanas vadlīnijās cita starpā noteikts, ka katras apdzīvotas vietas plānojumam jāveicina dzīves vides kvalitātes paaugstināšanās (uzlabošanās) ne tikai dotajā pašvaldībā, bet visā reģiona teritorijā, sabalansējot vietējās un reģiona attīstības intereses, ekonomikas izaugsmes un dabas un kultūrvides aizsardzības/saglabāšanas prasības.

5. Aleju apsekošana

Vecmoku alejas apsekotas 2016. gada 10. augustā plkst. 12:20 – 16:00. Apsekošanas laikā ir mākoņains, mēreni silts laiks.

6. Aleju un tām piegulošo teritorijas vispārīgs raksturojums

Vecmoku aleju shēma un robežu apraksts dots 22.11.2005. MK noteikumu Nr.888 “Noteikumi par aizsargājamām alejām” 42. pielikumā. Vecmoku alejas veido trīs alejas. Pirmā aleja ievēd Vecmokās, braucot no Tukuma puses, tā izvietota gar zemes ceļu aptuveni 300 m garā posmā starp Tukuma – Ventpils veco ceļu un Vecmoku parku. Aleju pamatā veido vidēju dimensiju kļavas, kuras stādītas vienā rindā katrā ceļa pusē (1. – 2. attēls). Alejai piegulošo teritoriju veido lauksaimniecības zemes.

1.attēls. Vecmoku kļavu aleja, sānskats no Vecmoku parka puses. Foto: Evita Oļehnoviča,

2.attēls. Vecmoku kļavu aleja,pretskats no Vecmoku parka puses. Foto: Evita Oļehnoviča,

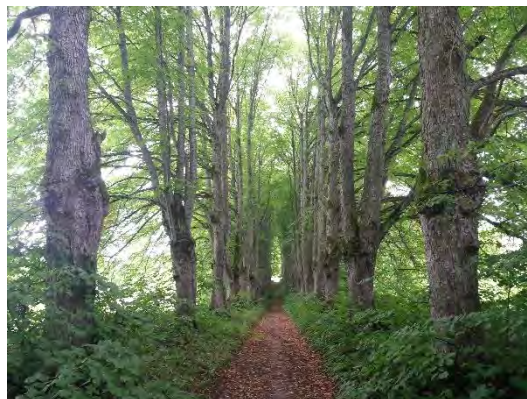
2016.

2016.

Otrā Vecmoku aleja ieved Vecmokās no Ventspils puses, tā izvietota gar gājēju taku aptuveni 190 m garā posmā starp Tukuma - Ventspils veco ceļu un Vecmoku parku. Aleju veido vidēju dimensiju liepas, kas blīvi stādītas vienā rindā katrā takas pusē (3. – 4. attēls). Alejai piegulošo teritoriju veido lauksaimniecības zemes.

3.attēls. Vecmoku liepu aleja virzienā no Ventspils – Tukuma ceļa puses, sānskats. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

4.attēls. Vecmoku liepu aleja virzienā no Ventspils – Tukuma ceļa puses, pretskats alejas vidusdaļā. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

Aleja turpinās otrpus Tukuma - Ventspils vecajam ceļam aptuveni 90 m garā posmā (5.attēls). Šis alejas posms nav iekļauts Vecmoku aizsargājamo aleju robežās, lai gan ainaviski un vēsturiski veido vienu aleju ar aizsargāto liepu alejas daļu (6. – 7.attēls). Posma sākuma koordinātas: x 444380, y 317816; beigu koordinātas x 444463, y 317857 (koordinātas noteiktas kamerāli).

5. attēls. Liepu alejas turpinājums otrpus šosejai (iezīmēts ar sarkanu līniju). Kartes mērogs 1:5000, Kartes pamatne: Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra 2013 – 2015.

6.attēls. Liepu alejas turpinājums otrpus šosejai, sānskats. Foto: Evita Oļehnoviča,2016.

7.attēls. Liepu alejas turpinājums otrpus šosejai, pretskats. Foto: Evita Oļehnoviča,2016.

Trešā Vecmoku aleja izvietota gar zemes ceļu, kas ved no Vecmoku parka līdz Ķīļu kapiem aptuveni 1,1 km garumā, šī ir garākā no Vecmoku alejām, kā arī garākā Holandes liepu aleja Latvijā. Aleju pamatā veido vidēju dimensiju liepas, kas stādītas vienā rindā katrā ceļa pusē (8.attēls). Alejai piegulošo teritoriju veido lauksaimniecības zemes ar atsevišķām lauku viensētām, pie vienas no blakus alejai esošajām viensētām alejas koku rindās nelieli pārrāvumi. Aleja ved pa paugurainu reljefu un kopumā ir ļoti ainaviska (9. attēls).

8.attēls. Vecmoku liepu aleja virzienā uz Ķīļu kapiem, pretskats alejas vidusdaļā. Foto: Evita Oļehnoviča,2016.

9. attēls. 8.attēls. Vecmoku liepu aleja virzienā uz Ķīļu kapiem, sānskats netālu no Ķīļu kapiem. Foto: Evita Oļehnoviča,2016.

7. Alejās konstatētās īpaši aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas un alejas nozīme šo sugu saglabāšanā

Vecmoku alejās nav konstatētas īpaši aizsargājamās sūnu sugas. Alejās konstatēta viena īpaši aizsargājamā ķērpju suga kausveida pleurostikta *Pleurosticta acetabulum*, kurai alejā atzīmētas 20 atradnes (17 atradnes liepu alejā virzienā uz Ķīļu kapiem, 3 atradnes kļavu alejā). Sugas atradnes alejā ir ļoti labā stāvoklī, bagātīgākajās atradnēs ķērpja laponis uz dzīvotnes koka noklāj līdz pat 0,5 m² lielu laukumu. Apkopojot informāciju par sugas atradnēm, var secināt, ka Vecmoku alejas ir nozīmīgas no īpaši aizsargājamās ķērpju sugas *Pleurosticta acetabulum* saglabāšanas viedokļa.

8. Ieteikumi aleju apsaimniekošanai

No alejās konstatētās īpaši aizsargājamās ķērpju sugas *Pleurosticta acetabulum* aizsardzības viedokļa nepieciešams saglabāt alejas kopumā, kā arī prioritāri saglabājami sugas atradnes koki.

9. Aleju kultūrvēsture

Vecmoku alejas pieder pie Vecmoku muižas stādījumiem. Pēc Vecmoku bibliotēkā pieejamās informācijas aleja stādīta ap 1910. – 1911. gadu. Kādreiz aleja bijusi savienota ar Jaunmoku pils kompleksā ietilpstošo liepu aleju.

10. Ieteikumi alejas robežu izmaiņām

No alejas vēsturiskās robežas un ainaviskās situācijas viedokļa ieteicams precizēt alejas robežu, iekļaujot tajā alejas posmu otrpus Tukuma –Ventspils vecajam ceļam (5. – 7. attēls). Posma sākuma koordinātas: x 444380, y 317816; beigu koordinātas x 444463, y 317857 (koordinātas noteiktas kamerāli).

11. Atzinumā norādītie normatīvie akti

Noteikumi par aizsargājamām alejām: Ministru kabineta 2005. gada 22. novembra noteikumi Nr. 888, Latvijas Vēstnesis, 2005, 8. augusts, Nr. 196 (3354)

Teritorijas attīstības plānošanas likums: LR 2011. gada 13. oktobra likums, Latvijas Vēstnesis, 2011, 2. novembris, Nr.173 (4571)

Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām: LR 1993. gada 2. marta likums, Latvijas Vēstnesis, 1993, 25. martā, Nr. 5

Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi: Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumi Nr. 264, Latvijas Vēstnesis, 2010, 30. martā, Nr. 50 (4242)

12. Atzinumā norādītie teritorijas plānošanas dokumenti

Tukuma novada teritorijas plānojums 2011. – 2023. gadam. Tukuma novada teritorijas plānojuma 2011. -2033. gadam grozījumi. Apstiprināti ar Tukuma novada domes 2015. gada 27. augusta lēmumu (protokols Nr. 10, 19. §). Pieejams: <http://www.tukums.lv/lv/tukuma-novada-pasvaldiba-1/normativie-akti/attistibasplanosanasdokumenti>

Tukuma novada attīstības programma 2015. – 2021. gadam. Apstiprināta ar Tukuma novada domes 2015. gada 22. decembra lēmumu (protokols Nr. 14., 5. §). Pieejama: <http://www.tukums.lv/lv/tukuma-novada-pasvaldiba-1/normativie-akti/attistibasplanosanasdokumenti>

Tukuma novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2033. gadam. Apstiprināta ar Tukuma novada domes 2014. gada 18. decembra lēmumu (protokols Nr.15, 4. §). Pieejama: <http://www.tukums.lv/lv/tukuma-novada-pasvaldiba-1/normativie-akti/attistibasplanosanasdokumenti>

Rīgas plānošanas reģiona attīstības programma 2014 – 2020. Apstiprināta 2015. gada 18. septembrī. Pieejama: <http://www.rpr.gov.lv/pub/index.php?id=51>

Rīgas plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014 – 2030. Apstiprināta 2015. gada 18. septembrī. Pieejama: <http://www.rpr.gov.lv/pub/index.php?id=51>

Atzinuma sniedzējs

Evita Oļehnoviča

Sugu un biotopu eksperte biotopu grupās: meži un virsāji, purvi;

sugu grupā: sūnas

Sertifikāta numurs: 128

Sertifikāta derīguma termiņš: 13.11.2014.- 12.11.2017.